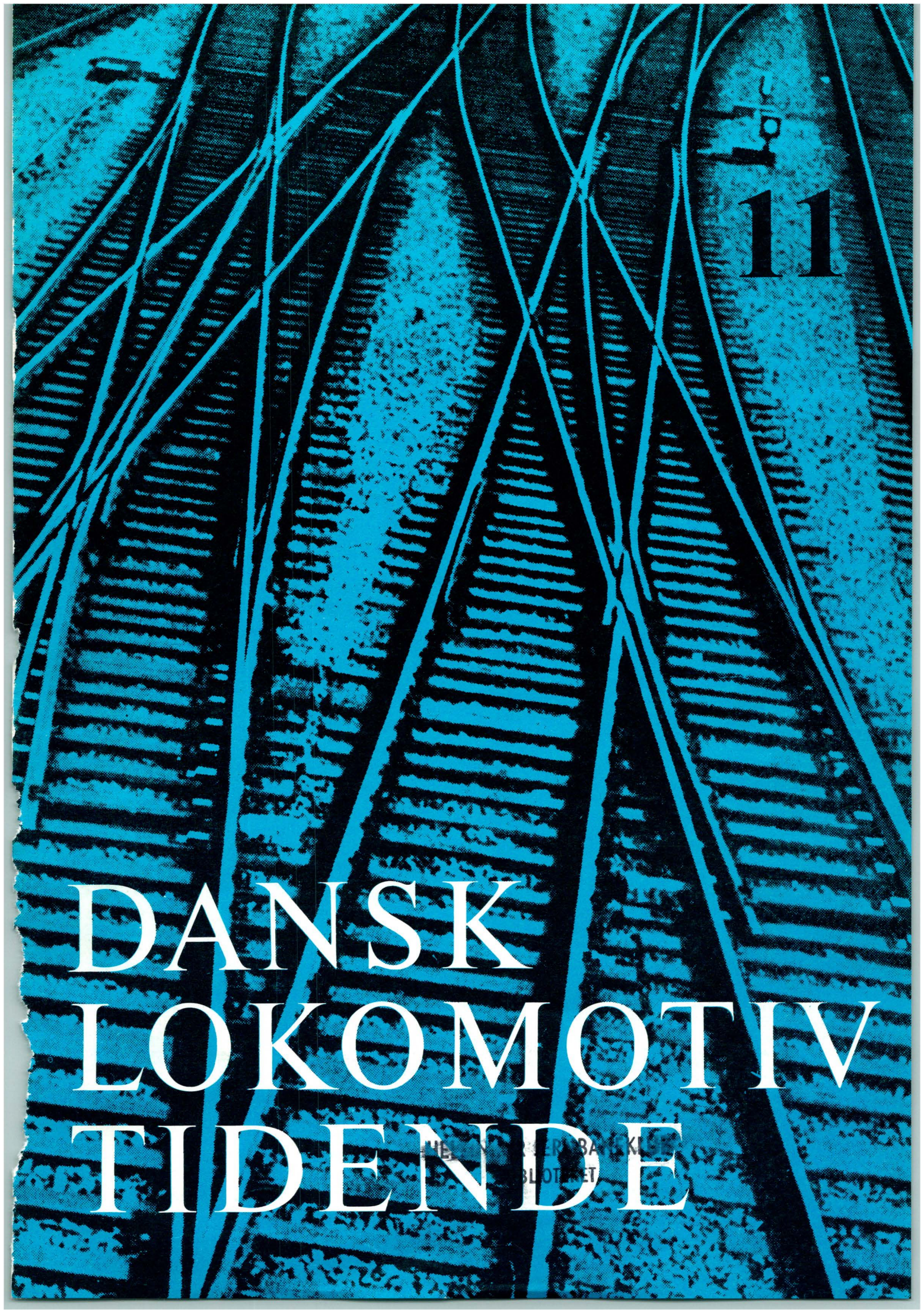

11

DANSK LOKOMOTIV TIDENDE

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
500 5TH AVENUE
NEW YORK, N.Y. 10017

DANSK LOKOMOTIV TIDENDE

10. DECEMBER 1973 – 73. ÅRGANG

11

Indhold:

Fremmedgørelse	2
Kravet om lighed er ikke opfyldt	4
Priser, afgifter, takster	6
Hvad gør bibliotekerne for fagbevægelsen	11
Kun få danske Watergate-sager	14
Blå mandag	15
Fra medlemskredsen – Fagforeningspolitik – Vane?	16
Personalia	18
Indholdsfortegnelse	19

Redaktører:
E. Greve Petersen
(ansvarshavende)
K. B. Knudsen

Redaktion og ekspedition:
Hellerupvej 44, Hellerup.
Telefon Hell. (01 43) 7269.
Kontortid 9–16.
Lørdag lukket.

Frederiksberg Bogtrykkeri
Howitzvej 49.

Fremmedgørelse

Problemerne var ligesom mere enkle tidligere. Vor tids er langt mere komplicerede og langt flere må beskæftiges med at få brikkerne i samfundsmaskineriet til at falde rigtig på plads. Der skal mere styring til. Der skal centraliseres, og dermed mister det enkelte menneske mere og mere følingen med dem, der styrer.

Forhandlings- og aftaleproceduren for de offentligt ansattes organisationer er et eksempel. Dels fordi generelle forhold, vedrørende flest mulige i det offentliges tjeneste, kan få en ensartet og rationel behandling, og dels fordi ekspertise bedre kan stilles til rådighed, har man tilstræbt tjenestemandsløvens udformning dækkende disse mål bedst muligt.

I selve organisationsområdet er der stadig bestræbelser på stærkere koncentration, d.v.s. samling i større enheder, og dermed skulle der opnås en mere slagkraftig forhandlingsposition og samtidig en stærkere økonomisk baggrund for tilvejebringelse af fornøden ekspertise. Det er naturligvis kun nogle hovedsynspunkter, som her er fremført, for at billedliggøre situationen for organisationernes behandling af generelle spørgsmål. Såvel i først- som sidstnævnte tilfælde bliver der en fremmedgørelse i forholdet til mennesket, eller mere konkret for vort område, medlemmet. Denne koncentration af forhandlingen på højeste niveau øger afstanden fra ledelse til medlem, og heri ligger noget af forklaringen på den utilfredshed, der er i vid udstrækning blandt medlemmerne, og her er vor organisation ingen undtagelse; men det er ikke alene fra ledelse til medlem, der er noget i vejen. Det er også imellem den centralt placerede ledelse og den enkelte tilsluttede organisations ledelse, der kan peges på kommunikationsvanskeligheder. Ja, ikke blot dette, men også vanskeligheden ved at få synspunkter og tilslutning til forbedringer og ændringer af speciel karakter for eget medlemsområde ført igennem. Vi mener ikke de specielle på vort arbejdsområde, men sådanne, som kan være indeholdt i nye aftaler af generel karakter, f.eks. forhold i aftalen om nye funktionsregler, og i aftalen om time- og dagpenge. Der er i disse aftaler ting, som foreningen ikke kan være enig i, og som også rejses for at få fastslået, om der i bestemmelserne kan anlægges en fortolkning, som ikke forringer hidtidige regler på området, og hvor der ellers modsætningsvis forhåbningen herom, må rejses krav om ændringer, som

kompen­serer de forhold, vi anker over. Sidst­nævnte er dog en langsommelig proces, fordi for­handlingsproce­duren skal helt op over det for­handlingsniveau aftalerne er truffet på. Der er vel ingen som tror, at aftaler træffes, så enhver, aftalen omfatter, er tilfreds med dens indhold, og det er også umiddelbart at forstå hensigtsmæssigheden i at få alle brikkerne til at falde på plads ved en forenkling af for­handlingsproce­duren, men hvor man til gengæld må give afkald på individuelle hensyn til et eller andet område. Dette er selvfølgelig en erkendelse af det rationelle ved systemet, men man må nok alligevel være på vagt over for stærk centralisering, fordi utilfredsheden i medlemskredse er udtryk for behov og stærkt ønske om mest muligt at kunne deltage i beslutningsprocesserne, så langt som det praktisk er muligt, og ihvertfald har et stærkt ønske om at få fornemmelse af, hvad organisationernes ledelser beskæftiger sig med. Det er i det hele taget et spørgsmål om man overhovedet vil sætte noget af effektiviteten til ved at centralisere lidt mindre og dermed bekæmpe fremmedgørelsen, idet man ellers kan være bange for, at organisationerne sætter deres evne til at varetage medlemsinteresserne over styr. Dette skal ikke opfattes som systemets svanesang, for selvom man kan stille sig tvivlende til dets manglende menneskelighed midt i al effektiviteten, skal man jo ikke kaste det til side man har, før noget bedre kan sættes i stedet. Al kritik til trods kan man ikke se bort fra, at det samme system gennem tiden har skaffet sine medlemmer bedre vilkår. Der er imidlertid god grund til hele tiden at se med kritiske øjne på, om det vi gør også gøres rigtigt.

En lokomotivmands arbejdsplads er som mange andre jernbanemænds, meget risikofyldt, og selvom uheld ikke er nogen sjælden foreteelse, er der dog langt imellem at det fører til dødelig udgang.

Den 6. november kørte et godstog bag op i et andet ved Hansted nord for Horsens med det resultat, at lokomotivfører T. R. Henriksen, Århus, mistede livet. Med bestyrtelse og sorg modtog vi underretningen om det skete. Ulykken gør et knugende indtryk, selvom vi kender jobbet risiko, men også fordi vi ved, at den som et lyn slog ned midt i en familie, som rystedes i sin tilværelse. Medfølelsen samler sig derfor om denne.

Ved en enkel og smuk højtidelighed blev T. R. Henriksen bisat i Århus. Båren var flankeret af afdelingsfaner, og repræsentanter fra DSB og foreningen talte om den afdødes personlige egenskaber, hans tjeneste og dens farlige karakter.

Henriksen blev offer for sit arbejde, og heri ligger en klar understregning af nødvendigheden af, at vi hele tiden søger at gøre arbejdsvilkårene bedre.

Æret være hans minde.

Kravet om lighed er ikke opfyldt

Halvdelen af de samlede indkomster i Danmark går til en femtedel af befolkningen. Den resterende halvdel må de andre fire femtedele slås om. Sådan ser det ud inden samfundets fordelingspolitik kommer ind i billedet. Ved hjælp af den flyttes ti procent af forbrugsmulighederne til de ringest stillede.

Det er det økonomiske udgangspunkt for »Kravet om lighed«, den socialdemokratiske lighedskommissions rapport, som nu er udkommet i bogform hos »Fremad«.

Konstateringen af de ulige livsvilkår i velstandssamfundet er ikke ny.

Den er hovedingrediens i diverse 1. maj- og festtaler, og i slutningen af 60'erne lavede »Aktuelt«s chefredaktør, Bent Hansen, et samlet katalog over ulighederne. Bogen hed »Velstand uden velfærd« og blev omgående bestseller.

Når »Kravet om lighed« alligevel er opsigtsvækkende, er det fordi Socialdemokratiet nu lægger navn til det deprimerende billede af velfærds-Danmark. Lighedskommissionen er nemlig nedsat af den socialdemokratiske folketingsgruppe og har Orla Møller som formand. (De øvrige medlemmer er den flittige Mogens Lykketoft, som også er bogens redaktør, Kaj Bundvad, Ole Espersen, Bent Hansen, Eva Hultengren, Ejler Koch, Finn Christensen, Inge Fischer Møller og Bent Rold Andersen).

Hovedtemaet er, at prisen for den økonomiske vækst har været højere end nogen havde forudset. Man havde håbet, at industrialiseringen ville afskaffe arbejderproletariatet, dem som altid må tage det grove, dårlige og lavtlønnede arbejde. Og man havde håbet, at konsekvensen af fuld beskæftigelse ville give en lønmæssig opvurde-

ring af de manuelt arbejdendes indsats.

Solidaritet udeblev

Ingen af delene slog til. Tværtimod blev arbejdsvilkårene mere belastende, hedder det i bogen:

»Der blev stillet øgede krav om menneskenes tilpasning til de ændrede produktions- og beskæftigelsesmuligheder, der viste sig samtidig med, at internationale afsætningsvilkår ændrede sig til ugunst for traditionelle produktioner«.

Ligesådan med lønnen. I praksis udeblev den solidaritet, som skulle have udlignet forskellen mellem højt- og lavtlønnede. Og dertil kom, at efterspørgslen på højtuddannet arbejdskraft fik et uventet kraftigt opsving, så de privilegerede fik fordele af væksten, men de andre måtte tage generne. Uden at få økonomisk kompensation.

Analysens grå resultat kan ikke bestrides, og det tjener kommissionen til ære, at den ikke prøver at forgylde eller bortforklare. Det

ville ellers have været menneskeligt, fordi det samtidig bliver en ublid dom over resultaterne af mange års socialdemokratisk regeringsindflydelse. Partiet, der ville afskaffe jordspekulation og sociale tabere må erkende, at begge dele stadig eksisterer.

Ønsket om lighed har ikke i praksis ført til store forskydninger mellem samfundsgrupperne. Vi er alle sammen blevet rigere, men det er stadig de i forvejen privilegerede, som har den lette adgang til uddannelse, høje lønninger, meningsfyldt arbejde og gode boliger. Ligheden har opført sig som et fatamorgana, der ikke lader sig påvirke af samfundets almindelige økonomiske vækst.

Ejer kun en fjerdedel

Det giver bogen mange instruktive eksempler på. Om boligmarkedet hedder det f.eks.: »Kapitalgevinsterne på fast ejendom er fortrinsvis tilfaldet erhvervsdrivende, selskaber og institutioner, der til-

sammen ejer to trediedele af al privatejet ejendomsværdi. Lønmodtagerne med eget hus har fået andel i gevinsterne, men tilsammen ejer lønmodtagerne kun en fjerdedel af ejendomsværdierne. Man må konstatere, at et mindretal har fået en meget betydelig formue-tilvækst, der stort set har været ubeskattet – og som er blevet betalt af den øvrige befolkning over højere boligudgifter og varepriser«.

Det er tankevækkende læsning i en tid, hvor mangan parcelhusejer har ladet sig gejle op til at tro, at Socialdemokratiets og SF's boligaf-tale er et snigløb mod den hellige, almindelige ejendomsret.

Fra det sociale område bringer bogen en række autentiske eksempler på, at der er mange huller i det sociale sikkerhedsnet, og at mange stadig fødes som sociale tabere. Forældrenes dårlige livsvilkår bliver også børnenes – selv om samfundet har god vilje til at hjælpe. Det sidste er måske det mest forstemmende, fordi det siger noget om opgavens vanskelighed.

Alvorligt skisma

Bogens største force ligger i analysens ærlighed. Ifølge sagens natur er den anden del af lighedskommissionens opgave – at »fremsætte forslag til konkrete politiske udspil«, som det hedder i kommissoriet – langt mindre overbevisende og konsekvent. F.eks. zig-zag'er bogen i sin holdning til den økonomiske vækst: I nogle sammenhæng fremstilles væksten som første forudsætning for fremskridt, mens man i andre er rede til at opgive tanken om fortsat materiel fremgang. (Forklaringen ligger måske i, at bogen har mange forfattere?).

Dette fremhæves ikke som kritik, men som illustration af det skisma, der er dette årtis alvorligste – for samfundet i almindelighed og for Socialdemokratiet i særdeleshed.

De forslag til at skabe større lighed, som findes spredt rundt i bogen er for de flestes vedkommende gamle kendinge, men det gør dem for så vidt ikke mindre interessante. Det afgørende i denne forbindelse må være, i hvor høj grad de er

indgået i Socialdemokratiets politik.

Eksempler:

Socialpolitikken skal være forebyggende og kombineret med en socialmedicinsk indsats.

Af- og nedkriminalisering er bedre end straf på anstalter, der ofte optræder som »smittebærere« af kriminalitet.

For at få en langsigtet planlægning af boligbyggeriet må der skabes stabile lånrvilkår for nybyggeriet, og udlejning af lejligheder bør kun ske gennem almenyttige selskaber.

Vandringen bort fra landdistrikterne kan bremses ved oprettelse af vækstcentre jævnt fordelt over landet. så folk kan blive boende i tiltalende miljøer og alligevel ikke have uoverkommeligt langt til arbejde.

Sådan kan man blive ved. Bogen giver mange anvisninger, som mere eller mindre allerede nu indgår i den dagsaktuelle politik.

Politisk selverkendelse

Det samme gælder bogens afsluttende kapitel om folkestyrets krise. Både problemstillingen (ekspertvælde, partidisciplin og vælgernes mangel på aktiv medleven) og løsningen (decentralisering) er velkendte.

Bogens forfattere skal dog ikke klandres for, at de ikke forsøger sig i en politisk Messias-rolle. Tværtimod er den væsentligste kvalitet ved »Kravet om lighed«, at den beskæftiger sig med samfundets fejls-lagne lighedsbestrebelse og dermed er udtryk for en sjælden politisk selverkendelse.

Tilbage står så spørgsmålet, om bogen giver tiltro til, at fremtiden bliver bedre. Netop den tvivl gør »Kravet om lighed« til et fund for politiske studiekredse.

Birthe Weiss.

Priser, afgifter, takster

EM SAMTALE MED
DIREKTØR A. SONNE,
MONOPOLTILSYNET

Indledning:

Monopoltilsynet spiller en vigtig rolle i bestræbelserne for at bidrage til en økonomisk stabilisering bl.a. gennem indseende med priser og avancer og ved kontrol med konkurrencebegrænsninger, der kan medføre urimelige priser.

Monopoltilsynet er opdelt i et råd og et direktorat.

Rådet består af en formand, professor, dr. jur. W. E. von Eyben, og indtil 14 medlemmer, der skal have et alsidigt kendskab til erhvervs- og forbrugerforhold. Flertallet af rådets medlemmer skal være uafhængige af erhvervsorganisationer og erhvervsvirksomheder.

Monopoltilsynets direktorat, som ledes af en kgl. udnævnt direktør, varetager Monopoltilsynets daglige forretninger. Direktør er A. Sonne, der udnævntes i august 1971.

Vi indleder med at spørge direktør Sonne:

Den jævne befolkning er mere og mere foruroliget over prisstigningernes himmelflugt. Hvor ser De hovedårsagen til prisstigningerne?

Det vigtigste er vel, at der er stigninger på vore råvarer, altså omkostningsstigninger, som vedrører varer fra udlandet. Dertil kommer omkostningsstigningerne herhjemme, hvor fortrinsvis lønomkostninger og andre ting, der løber på i produktion og omsætning, bevirker øgede udgifter for de erhvervsdrivende og medfører prisstigninger. Endvidere skal vi vel også have efterspørgslen med i billedet.

Prisindgreb

Kan Monopoltilsynet ikke gribe ind over for de prisdannende faktorer?

De prisstigninger, der hidrører fra udlandet, kan vi jo ikke gøre noget ved; f.eks. olieprisstigningerne, som vi har dem i øjeblikket – og heller ikke råvareprisstigninger i øvrigt. Men de omkostningsstigninger, som hidrører herhjemme, og de stigninger, der hænger sammen med øget efterspørgsel, kan vi til en vis grad gribe regulerende ind overfor. De fundamentale omkostningsstigninger kan vi jo ikke nægte de erhvervsdrivende at få inddækket; sådan som lovgivningen er indrettet.

Er det egentlig ikke forkert, at pris- og avancelovgivningen ikke omfatter mulighed for indgreb »over for pres på kedlen«?

Jeg forstår meget vel spørgsmålet om »presset på kedlen«. Men jeg tror, vi skal – om jeg så må sige – anskue spørgsmålet fra en lidt anden synsvinkel. Thi spørgsmålet om der er større eller mindre pres på kedlen, drejer sig jo om ting, der hidrører andre steder fra end fra pris- og avancelovgivningen. Det kan være f.eks. en stærk offentlig aktivitet, en stærk aktivitet i eksportindustrien med deraf følgende indkomststigninger o.s.v. Det må man fra pris- og monopolmyndighedernes side tage som en given ting. Hvis man derimod havde haft

mere balance i – om jeg så må sige – »kedeltrykket«, altså hvis »kedeltrykket« havde været noget mere afdæmpet, så ville pris- og avance-lovens effektivitet have været mere klar end den er nu.

Lavere priser udebliver

For den almindelige borger synes det meget ejendommeligt, at den stærkt øgede produktivitet og produktion ikke giver sig udslag i lavere priser?

Ja, det er naturligt, at man ikke helt kan følge dette. Men må jeg lige groft dele de forskellige sektorer op i fire: 1) Fødevarerpriserne, 2) Industrivarerne, 3) Tjenesteydelser og 4) Det offentliges takster (specielt trafik-kommunikation).

For fødevarerpriserne vedkommende er der stærke stigninger i indværende år. Det skyldes specielt, at verdensmarkedets prisudvikling og manglen på hvede, manglen på proteiner, har slået igennem. Måske hænger det tillige noget sammen med, at jordens befolkningstal er stigende – og endvidere dårlige klimatiske forhold på visse steder af jordkloden.

For industrivarernes vedkommende viser det sig, at hvis man går prisindekset igennem, at der rent faktisk for en række industrivarers vedkommende er lavere prisstigninger end gennemsnitlig for pristallet som helhed. Dér mener jeg derfor, at man må kunne tale om produktivitetsgevinster.

For tjenesteydelsesområderne er det vanskeligt at finde en produktivitetsstigning, fordi det på dette område så meget er den menneskelige indsats, der spiller ind.

For den offentlige sektors vedkommende hænger takststigningerne sammen med højere lønudgifter, større investeringsudgif-

ter og spørgsmålet om balance i de offentlige budgetter.

Prisstop?

Hvordan ser De på mulighederne for et prisstop?

Et prisstop kan i visse situationer gennemføres med et vist held. Vi havde et prisstop her i landet fra 1970-1971; og i den periode var priserne praktisk talt stabile; men i denne periode var der også en vis afbalanceret konjunktur, og en finans- og pengepolitik, der ikke medførte pres på kedlen. Der var altså flere forskellige forhold, der virkede i samme retning.

Man forsøgte med et prisstop inden for byggesektoren?

Her forsøgte vi et specielt prisstop i sommeren 1973. Baggrunden herfor var, at vi gennem tidligere undersøgelser af udviklingen for timepriserne for håndværksfagene havde set, at der var sket en ret stærk udvikling i prisniveauet, at der var sket en tilpasning efter de nye overenskomster af 1973. Så mente vi i denne situation, hvor vi i sommermånederne måtte forvente en meget stor aktivitet i byggefagene, at det måtte være nyttigt med et prisstop i en periode af 3-4 måneder, for at det pres, som man havde i denne korte periode, ikke skulle give sig udslag i urimelige timepriser, og i en udvikling, der på længere sigt kunne være skadelig. Monopolrådet fik dette til behandling, men det faldt.

Er der tilstrækkelig med prisinspektører?

Det er vanskeligt ganske at sige, hvad der er tilstrækkeligt. Vi kan vel aldrig komme i den situation, at

vi til 100% kan dække; det ville betyde urimelige udgifter. Man må huske på, at det er ikke nok med at have et større antal prisinspektører; for prisinspektørernes rapporter resulterer jo i, at kontorpersonalet, der skal behandle disse rapporter, må udvides i takt dermed. Jeg tror egentlig, at det antal, vi har haft – godt en snes stykker – nu i nogle år, at det er et passende antal.

Er der meget at hente ved en avancebegrænsning i handelsledet?

Det kommer an på, hvorledes man anskuer begrebet meget at hente. For når vi her i Monopoltilsynet forhandler med industri og handel om priser, så er det jo ofte kun småbeløb pr. vareenhed, vi taler om. Forhandler vi f.eks. om priser på en pilsner, så er det måske 1 øre, der drøftes. Det ser ikke ud af noget som helst for den almindelige forbruger. Men 1 øre på en bajer er jo immervæk omsætningsmæssigt 15 mill. kr.!

Hvis vi forhandler om f.eks. handelsavance på cigaretter, så er det ikke hele ører, vi diskuterer. Det hænger sammen med, at een øre pr. cigaret er omsætningsmæssigt så meget som 70 mill. kr.!

Lønglidning – Dyrtidsregulering

Hvilken indflydelse har henholdsvis lønglidning og dyrtidstillæg på prisudviklingen?

Det kan ikke afvises, at dyrtidstillæg har direkte prisfordyrende virkning. Virkningen kan være forskellig. Visse steder kan en dyrtidsregulering i nogen grad afbødes af produktivitetsforøgelse, af omsætningsstigning m.v. Andre steder slår den igennem med fuld kraft.

Det sidste er jo især tilfældet på områder, hvor den menneskelige ydelse er den dominerende. Som eksempel på dette sidste kan man tage lastbilvognmændenes takster, som i meget høj grad er bestemt af, hvad det koster at betale en chauffør. For industrien ligger det lidt anderledes, alt efter hvad lønomkostningerne betyder i den færdige vare.

I den offentlige sektor er lønomkostningen den altdominerende. For eksempel for DSB betyder lønomkostningerne kolossalt. Men man må jo erindre, at for den offentlige sektors vedkommende er det jo ikke sådan, at man regulerer taksterne, hver gang der sker en dyrtidsregulering. Det er jo over længere perioder. Derved kommer andre faktorer ind end lige netop den enkelte dyrtidsportion.

Har priserne toppet?

De har vel aldrig toppet helt. Som situationen er i øjeblikket, kan man vel regne med, at for fødevarernes vedkommende er den værste stigning overstået. Det kommer dog igen naturligvis an på – på længere sigt – hvordan de klimatiske forhold udvikler sig – og på hele balancen mellem antallet af mennesker og fødevareproduktionen. Ser vi derimod på andre forhold, f.eks. på olie og energiforsyninger, er der ingen tvivl om, at vi går en periode i møde med betydelige prisstigninger. Det er jo til en vis grad et magtspørgsmål, hvem der har udbuddet af olie, men til en vis grad er det også et spørgsmål om jordens ressourcer af energi.

Har De en kommentar til EF og priserne herhjemme?

Der har jo været megen diskussion om virkningen af EF tilslutningens betydning for vore prisforhold. Det kan heller ikke afvises, at en del af stigningen for levnedsmidler skyldes, at vi er kommet ind under markedsordningerne under EF. Det er især på mejerisektoren, at det spiller en rolle. Man må imidlertid gøre sig klart, at det ikke *alene* er EF's markedsordninger, der har haft virkning. Det er også det forhold, som jeg har været inde på før, nemlig ændring af den almindelige verdensmarkedsbalance mellem udbud og efterspørgsel på

en række fundamentale fødevarer, korn og protein og deraf følgende balance i kød og flæsk o.s.v. Når vi er inde i en periode med dårlige klimatiske forhold, er fødevareresourcerne begrænsede; og det giver prisstigninger, og disse stigninger er slået ned uheldigvis i en periode, hvor vi tilsluttede os EF. Men det er altså ikke EF-markedets skyld som sådan.

Kartoffelprisen

Kartoffelpriserne har herhjemme ligget særlig højt i år. Hvad

har Monopoltilsynet foretaget sig i den forbindelse?

Det er rigtigt, at de har ligget højt. Og det hænger igen sammen med, at kartoffelhøsten har været lille, og det må give højere prisniveau. Vi har fulgt denne udvikling ganske nøje, fordi sådan lavere udbud fra avlerne ofte resulterer i, at avancerne i handelsleddet stiger. Og det skulle de jo nødtig gøre. Det er i strid med lovgivningen. Vi har som sagt fulgt det nøje. Og i en periode her i august-september overvejede vi, om der skulle foretages indgreb. Maximalpris kunne ikke nytte. Det ville blot føre til, at kartoflerne slet ikke nåede frem – men man overvejede maximalavance i handelsleddet og havde sagen forelagt i Monopolrådet; men meget forståeligt tøvede man med et indgreb for ikke at risikere underforsyning. Rådet sluttede med, at man sagde, at man indtil videre tager tilefterretning, at Monopoltilsynets direktorat udsteder pressemeddelelse om, at priserne højst skal op på det og det niveau, og avancerne skal være nogenlunde på det og det niveau. Dette viste sig at have en vis virkning.

Hvor meget er avancen på et kg kartofler i handelsleddet i dag?

Detailavancen er i gennemsnit for hele landet ca. 40-42 øre pr. kg.

Siger pris- og avancelovens kalkulationsregler noget om avance pr. kg?

Ja, det gør den. Jeg nævnte før 40-42 øre pr. kg; vi har været oppe på et langt højere niveau i sommer.

Da vi startede aktionen, lå avance-niveauet på gennemsnitlig 60 øre pr. kg og havde været højere endnu. Pris- og avanceloven siger, at der må regnes med samme krone- og øre-avance som ved lovens start, d.v.s. februar 1971 – tillagt de omkostningsstigninger, detailhandleren har fået siden. Og der mente vi, at 60 øre var helt forkert. Vi skulle ned nogenlunde i det niveau, som vi nu er kommet ned på.

Afgifter på øl – cigaretter – benzin

Må de nye afgifter på øl, cigaretter og benzin føre til avanceforhøjelser?

Nej, det må de ikke. Og der har vi haft en vældig kamp. Lad os betragte benzinen, hvor der blev gennemført en afgiftsforhøjelse, som indebar en prisstigning på 6 øre pr. liter. Da havde vi i sommer haft en henvendelse fra benzinhandlerne, der påberåbte sig deres omkostningsstigninger og henviste herunder til dyrtidsreguleringen i september. Vi regnede så ud, at dette kunne give 0,46 øre pr. liter. Men i betragtning af, at vi skal have priserne på benzin i hele ører, så sagde vi – uanset at benzinhandlerne har krav på at få dækning på 0,46 øre pr. liter – at det kan I ikke få, I må vente til omkostningerne stiger endnu mere. Da imidlertid så afgiftsforhøjelsen kom, havde vi forbindelse med finansministeriet og henstillede, at afgiften blev indregnet sådan, at det blev en hel øre, og sådan at de 0,46 øre, som vi var nødt til at give detailhandlerne, indgik i regnestykket.

For cigaretternes vedkommende medførte afgifterne ingen regule-

ring af hverken fabrikanters, grossisters eller detailhandlers avancer. For øllets vedkommende havde vi lavet et avanceprisstop pr. 1/10 1973, da bryggerierne forhøjede deres pris med 3 øre. Disse 3 øre måtte lægges til, men uden avance. Men derpå kom så afgiftsforhøjelsen med 8 øre ind i billedet. Det medførte den komplikation, at man (når man måtte lægge 15% moms på), at så blev forhøjelsen 9,2 øre. Vor beslutning – i første omgang – blev, at detailhandlerne kun måtte forhøje med 9 øre, og altså selv skulle dække en afgift på 0,2 øre. Det havde vi megen blæst om. Sagen var flere gange i Monopolrådet. Det endte med, at der indrømmedes detailhandlerne 0,8 øre, sådan at det kunne afrundes til en hel øre.

Oliepriserne

Salgspriserne for olieprodukter har hidtil her i landet været lavere end i andre lande. Hvorfor?

Det hænger sammen med, at der i en periode med overskud af raffineret olie – fyringsolie – benzin (i en periode som vi nu har været igennem i nogle år). Denne overskudsolie kan ikke oplagres nogen steder. Den må ud på markedet. Der er en række uafhængige olieimportører, der har kontrakter til forskellige sider både til udenlandske leverandører og større danske raffinaderier om at aftage overskudsproduktion til en meget billig pris, hvilket har bevirket, at man har kunnet holde visse lavprisselskaber i sving; og det har de øvrige større olieselskaber måttet rette sig efter. De har ligget lidt højere, men de har ikke kunnet gå helt til tops. Det hænger sammen dels med det her omtalte, dels med pris- og avanceloven, der har bundet dem til *kostprisen*.

Men der er nu foretaget en dispensation fra pris- og avanceloven?

Det er simpelthen et forsyningsspørgsmål. Jeg behøver ikke at sige noget om mellemøstproblematikken. Den er kendt. Hvis vi fastholdt lovens bestemmelse om kostpris og dermed prøvede at holde et lavere prisniveau for Danmark end for øvrige europæiske lande, ville vi risikere, at dette system forhindrede import her til landet; ja, måske oven i købet risikere, at der blev eksporteret olie. Dispensationen er altså sket for at få olien frem; og derfor har vi stilet efter at få et prisniveau, der svarer til det europæiske, sådan at vi ikke af prismæssige grunde bliver underforsynet.

DSB-takster

DSB-takstforhøjelserne på 150 mill. kr. blev accepteret?

Ja, dem måtte vi acceptere. Forholdet er jo det, at Monopoltilsynet ikke kan bestemme, hvad DSB's takster skal være. Det er trafikministeren og finansudvalget, der bestemmer. Men vi skal afgive en vejledende udtalelse. Og her forelå der sådanne oplysninger om DSB's omkostningsstigninger på forskellige fronter, både løn og olie m.v., at det var inden for rammerne af, hvad pris- og avanceloven tillader af omkostningsstigninger.

Hvilke omkostningsstigninger kan DSB lægge på priserne uden at forelægge sagen for Monopoltilsynet?

Der er jo den mærkelige lovkonstruktion i øjeblikket, at pris- og avanceloven bestemmer, at offentlige virksomheder f.eks. DSB, hvis takster fastsættes af trafikministeren med finansudvalgets tilslutning, at uanset dette, så skal DSB indhente en udtalelse herfra for at se, hvorledes vi vurderer disse omkostnings- og prisforhold (efter samme retningslinier som en privat virksomhed). Og det kan altså være vejledende for trafikminister og finansudvalg.

Hvilke betragtninger anvender Monopoltilsynet ved bedømmelse af takstforhøjelser?

Der anlægger vi pris- og avancelovens kalkulationsregler, d.v.s. at der er sat op visse omkostningsfaktorer, som kan begrunde prisstigninger, ikke nogen avancestigninger, men kun regulære omkostningsstigninger. Vi bedømmer det, som berørt før, på samme måde, som hvis det havde været en industrivirksomhed, og så knytter vi nogle bemærkninger til om virkningen på prisniveauet. For DSB's vedkommende: At en takstforhøjelse af den og den størrelse giver antagelig en pristalsvirkning sådan og sådan.

EF og Monopoltilsynet

Lovgrundlaget for Monopoltilsynets virke hviler på Monopolloven og på loven om priser og avancer. Men der er mere end disse to love?

Det fundamentale er Monopolloven. Men desuden har vi midlertidig pris- og avanceloven, som nu snart kan ventes revideret; dertil

kommer så licitationsloven, specielt vedrørende bygge- og anlægsvirksomhed. Endelig administrationen af den monopollovgivning, som vi har inden for EF, hvor vi skal følge det arbejde, der foregår i kommissionens konkurrenceafdeling, altså behandle sager og være med i møder i det rådgivende monopol- og karteludvalg i Brüssel. Der har Monopoltilsynet bemyndigelse til at virke. EF-kommissionen i Brüssel kan sende repræsentanter herop for at inspicere danske virksomheder – og så skal de kontakte Monopoltilsynet. Vi har altså en bred international flade.

Uden for Monopolloven er løn- og arbejdsforhold?

Ja. Løn- og arbejdsforhold er ordnet på arbejdsmarkedet. Det har været en gylden regel her i landet – dog med undtagelse af helhedsløsningen i 1963 – at parterne ordner prisforholdene, d.v.s. lønfastsættelsen, der jo også er en pris. Danmark har ikke forsøgt sig – som f.eks. England har gjort det – med en kombination af pris- og lønregulering, eller som Holland som har forsøgt det samme, eller som Norge, der i dette forår har lavet et såkaldt indkomstopgør, hvor man kombinerede priser, subsidier, skatter, lønregulering i en stor helhedsløsning.

Til slut siger direktør Sonne:

Må jeg lige tilføje, at vor pris- og avancelov i sine kalkulationsregler, altså vedrørende spørgsmålet om omkostningers indregning, har den regel, at lønomkostninger kun må indregnes, hvis de er i overensstemmelse med arbejdsmarkedets overenskomster – hvor der står organisationer på begge sider.

Hvad bør bibliotekerne gøre for fagbevægelsen?

– I en debat om bibliotekerne og fagbevægelsen med repræsentanter for disse grupper samt AOF blev der gjort meget ud af bibliotekernes forudsætninger for at få fagbevægelsens medlemmer i tale.

– sekretær i AOF, *Erik Stubtoft*, sagde at i samarbejde kan fagbevægelsen, bibliotekerne og AOF komme ud til nye befolkningsgrupper med kulturelle tilbud.

En vigtig årsag til det ønskede samarbejde er hele udviklingen i voksenundervisningen. Her gives overordentlig mange og velformulerede tilbud, der benyttes af et stort antal af den befolkningsgruppe, der ikke har fået den bedste uddannelsesmæssige baggrund.

Gennem disse kurser, tillidsmandsuddannelse osv. har fagbevægelsen og AOF direkte kontakt til en stor gruppe i samfundet, som ikke er særlig godt motiveret til at overvinde barriererne og gå på biblioteket.

En udbygget voksenundervisning med det formål at fjerne ulighederne i dette samfund kræver meget store omkostninger.

Det gælder derfor om ikke at splitte ressourcerne for meget samtidig med, at serviceinstitutionerne (oplysningsforbund og biblioteker) skal have mulighed for den nødvendige indsats for at gennemføre voksenundervisningens mål bedst muligt.

Bibliotekerne i dette land har en god tradition for at være et middel i voksenundervisningens udvikling. De er og bliver informationssted for størstedelen af den studerende voksengruppe. Og de bør på samme måde blive informationscenter for den øvrige del af befolkningen.

Nogle forudsætninger

Det forudsætter imidlertid, at *biblioteksorientering* indgår

som en del af programmet i alle voksenundervisningens retninger, bl.a. den faglige tillidsmandsuddannelse,

at AOF – og i øvrigt også de øvrige oplysningsforbund – stiller større krav til bibliotekernes bog- og informationsformidling,

at bibliotekerne i højere grad stiller sig og sit apparat til rådighed for formidlingen og oplysningen om de voksenundervisningsmuligheder, der findes,

at samarbejdet mellem biblioteker og folkeoplysning finder sted på basis af behov og ønsker i folkeoplysningen – og ikke på grundlag af traditionelle virkemåder, der opretholdes blot for traditionens skyld,

at biblioteksskolen optager et emne, der kan hedde »Arbejdsmarkedets forhold«.

Konsekvensen heraf må bl.a. blive, at ansvaret for voksenundervisning og kulturelle aktiviteter af forskellig slags lægges totalt over til oplysningsorganisationerne i folkeoplysningen.

Kun derved kan biblioteket og fagbevægelsen give hinanden fuld anvendelse af de ressourcer, de hver for sig har – og kun derved kommer bibliotekerne fagbevægelsens personkreds til hjælp, således som man gerne vil give det udseende af man vil.

– og nogle fordele

Det er givet, at ved lokalt at samarbejde og langt hen ad vejen at samordne *parallelt motiveret kulturel* virksomhed mellem f.eks. bibliotek og AOF, opnås store fordele.

En sådan samordnet virksomhed medfører i og for sig en bedre udnyttelse af tilstedeværende ressourcer.

Men hvad vigtigere er: man vil kunne udnytte hinandens *kontaktnet* og finde fælles anvendelse af den *tilskuds-lovgivning*, der findes på hver af de to områder, biblioteket og folkeoplysningen.

Ved f.eks. allerede i indledningsfasen, i samarbejde, at anvende AOF's meget nære kontakter til faglige organisationer og arbejdspladser og senere udnytte bibliotekets etablerede distributionskanaler, får samarbejdet en hensigtsmæssig funktion.

Til gavn for de med den dårligste uddannelse og det dårligste forhold til biblioteket. Fagbevægelsen, AOF og bibliotekerne kommer hver for sig deres mål nærmere.

Hvad bør biblioteket gøre for fagbevægelsens medlemmer

Jeg tror, at jeg kunne opdele dette fundamentale spørgsmål i tre dele:

1. Forbrugervenlighed
2. Opsøgende virksomhed
3. Kontakten til fagbevægelsen og AOF

Forbrugervenlighed

Bibliotekerne må søge med alle midler at nedbryde de barrierer, der nu en gang er mellem lånere, poten-

Resultaterne

LO-Bladet	12 biblioteker
Fagbladet (DASF)	12 »
Bageri- og konditoriarbejderen	0 »
Stof og Saks	1 »
Blik og rør	0 »
Elektrikeren	0 »
Spejlet	0 »
Funktionærtidende	0 »
Tre kuverter	0 »
Garmestersvenden	0 »
HK-Bladet	11 »
Dansk Hospitalsforbunds medlemsblad	0 »
HRF-Bladet	0 »
Huslige erhverv	0 »
Jernbane-Tidende	0 »
Karetmager-Bladet	0 »
Keramikken	0 »
Kommunal-arbejderen	1 »
Kvindernes fagblad	0 »
Dansk Lokomotiv Tidende	0 »
Maleren	0 »
Mejeristen	0 »
Metal	2 »
Murernes fagblad	0 »
Mølleri-arbejderen	0 »
Posthornet	0 »
Sadelmageren	0 »
Skotøjsarbejderen	0 »
Slagteren	0 »
Snedker/Tømrer	0 »
Sukkervare- og Chokoladearbejderen	0 »
Faklen	0 »
Ny tid	0 »
Tobakken	0 »
TRÆ	0 »
Typograf-Tidende	0 »
Prop og Kapsel	0 »
Chaufføren	0 »
Fængselsfunktionæren	0 »
Skorstensfejeren	0 »
Tid og Syn	0 »

tielle lånere – og udlånere, dvs. bibliotekerne og deres mandskab.

Bibliotekerne må finde åbnings-tider, der tilgodeser den del af befolkningen, som ikke er biblioteks-søgende i dag.

Bibliotekerne må undgå den fise-fornemhed, der endnu hviler over mange biblioteker. Det er noget med tys-tys og tage sit pæne tøj på.

Bibliotekerne må gøres til familie-samlingssteder, hvor alle familiens medlemmer aktiveres.

Opsøgende virksomhed

Biblioteket må ud med sine tilbud, hvor folk er. Arbejdspladser, forretningscentre etc.

Biblioteket må afgive sine tilbud på en måde og i en sammenhæng, som fanger interessen hos de mange, der ikke jævnligt aflægger besøg.

Biblioteket må gennem konkrete tilbud om medvirken give fagforeninger, klubber og den enkelte tilidsmand et tilhørsforhold til bøger og biblioteker.

Arbejdsplads-biblioteker er blot en af de mulige løsninger. Faste besøg i kantiner med bogudvalg, der enkelt og uden større formaliteter kan lånes.

Kontakten til fagbevægelsen og AOF

Bibliotekerne bør – selv om formuleringen i biblioteksloven tolkes anderledes – søge nær kontakt med de faglige organisationer og AOF. Et grundigt og stadigt gruppearbejde om de bøger, der udkommer, vil kunne bidrage til bedre muligheder for at få de mange, der ikke kommer på biblioteket i dag, til at interessere sig for det.

Bibliotekerne må i højere grad præsentere fagbevægelsens bogønsker på steder, hvor de kan ses tydeligt. Det samme med tidsskrifter.

Bibliotekernes personale må med jævne mellemrum deltage på kurser, konferencer eller andre aktiviteter, hvor fagbevægelsens medlemmer drøfter aktuelle problemer. Kun derved fornemmes problemstillinger og niveau.

Bibliotekerne må i højere grad være sig sit ansvar for den store »tavse« gruppe bevidst. Fagbevægelsen (AOF's) egne bøger, specielt politisk, fagpolitisk litteratur må fremskaffes og placeres centralt i kontaktarbejdet med fagbevægelsen.

Fagbladene udgør et specielt problem

For en befolkningsgruppe som LO's medlemmer er det beskæmmende at se den lille interesse bibliotekerne viser den fagpresse, som dog ellers taler til og om flere millioner medlemmer og disses familiemedlemmer.

En lille – ikke særlig grundig, men nok tendensgivende – undersøgelse af bibliotekernes beholdning viser, at af 41 fagblade er kun ganske få repræsenteret i tidsskrift-samlingerne. (14 biblioteker – fordelt over hele landet – er spurgt).

Utallige mesterblade, utallige medlemsblade, utallige kulturtidsskrifter er blandt de foretrukne.

Bibliotekerne bør nedsætte det nævnte kontaktudvalg med fagbevægelsen og AOF – også med henblik på en ny vurdering af fagbladene og dens betydning for arbejdet for den store ønskede lånerkreds.

Lommebogen 1974

Alle som pr. 1. december 1973 er aktivt medlem af Dansk Lokomotivmands Forening, får lommebogen gratis udleveret gennem de lokale afdelinger.

Af restoplaget er der mulighed for andre at købe lommebogen ved henvendelse til foreningens kontor,

Hellerupvej 44, 2900 Hellerup. Prisen for lommebogen er 6,00 kr.

Indbinding af DLT

Ønskes Dansk Lokomotiv Tidende årgang 1973 indbundet, kan bestilling herpå sendes til foreningens kontor, Hellerupvej 44, 2900 Hellerup. Bestillingen skal være fremme senest 15. januar 1974. Prisen for indbindingen er 30,00 kr.

Foreningens hovedbestyrelse

og redaktion

ønsker medlemmerne og bladets

øvrige læsere

glædelig jul og godt nytår

Kun få danske Watergate-sager

Af Chris Parø

Vor sidste rigsretsdom blev afsagt i 1910.

Watergate-skandalen er af store dimensioner, og den er kendt over hele verden. Noget en dansk skandale aldrig ville blive på samme måde. Vi er kun et lille land, men alligevel har vi haft ganske få skandaler af den slags, der satte spørgsmålstejn ved en minister eller et ministeriums hæderlighed eller ansvarsbevidsthed med hensyn til at regere landet.

Mens dansk folkestyre har bestået har vi haft tre Watergate-sager, der førte til, at man ved rigsretten måtte anlægge sag mod ministre. Den første af disse sager rejstes i 1855 mod ministeriet Ørsted, fordi ministeriet havde brugt penge, der ikke var bevilget.

Årsagen var Krim-krigens udbrud i 1853. Mange var af den opfattelse, at denne krig var i stand til at sætte hele Europa i brand, og af den grund havde ministeriet Ørsted været lidt vel hurtigt med hensyn til en oprustning, hvortil det ikke havde fået bevilget midler.

Begge rigsdagens ting afgav mistillidsvotum mod ministeriet, der blev anklaget for højforræderi. Det var for grotesk, for nok var Anders Sandøe Ørsted ikke nogen beundrer af konstitutionen, men enhver, der kendte hans ædle egenskaber, måtte vide, at han ikke havde handlet uhæderligt. Ministeriet blev da også frikendt, men sagen vakte opsigts langt ud over vort lands grænser.

Ministeriet Ørsted havde været letsindig, men senere ministerier tog heller ikke så tungt på, om de penge, de brugte var bevilget eller ej. I året 1877 anlagdes rigsretssag mod den forhenværende kultusminister Carl Christian Hall og justitsminister Krieger for at have overskredet bevillingerne til Det

Kongelige Teater og for at have solgt Marmorkirken uden at have indhentet rigsdagens tilladelse.

Mærkeligt nok havde Hall netop været den ivrigste i forsvaret for Ørsted i dennes sag for rigsretten. Nu var han og Krieger selv anklaget, men ud fra ret snævre partipolitiske hensyn. Overskridelser af Det Kongelige Teaters budget var jo en bagatel, og det samme var salget af Marmorkirken, som på den tid lå i ruiner, fordi der ikke var penge til at fuldføre den. Tietgen købte den.

Sagen blev i det hele taget rejst for at lægge pres på Estrup-regeringen, fordi man ikke ville være så villige med at vedtage finansloven. Det blev Hørup som aktor i rigsretten, hvor han kom med klare og dygtige indlæg mod overskridelserne.

Med hensyn til Det Kongelige Teater var der det pikante ved det, at Krieger gennem mange år havde været én af Johanne Louise Heibergs mest hede tilbedere. Naturligvis kunne man ikke trods folkesnak finde forbindelse mellem dette forhold og overskridelserne af Det Kongelige Teaters budget.

Trods Hørups energiske indsats, der nok var en bedre sag værdig, blev Hall og Krieger frikendt, og nu skulle der gå mere end tredive år, før Folketinget igen skulle anlægge rigsretssag, denne gang i en sag af en langt alvorligere karakter, fordi landets justitsminister havde anmeldt sig selv til politiet som bedrager og falskner!

Justitsminister Alberti havde selv meldt sig, da ballonen var ved at revne. Det var helt utroligt, at han med sine fantastiske pengetransaktioner havde kunnet klare den så længe, men nu var hele landet klar over, at noget var galt.

Hvad med de andre ansvarlige ministre?

Der var ikke noget at sige til, at hele landet var i oprør. Landets statsminister I. C. Christensen havde haft for stor tillid til sin justitsminister, at han uden videre havde lånt ham halvdanden million af statskassen for at redde Bondestandens Sparekasse. Naturligvis fik han panteobligationer, men hverken regering eller finansudvalg var vidende om lånet.

Indenrigsminister Sigurd Berg havde haft Sparekassetilsynet under sig, men han havde ikke fundet anledning til at undersøge forholdene, skønt han gennem flere kanaler havde fået oplysninger, der syntes at nødvendiggøre en grundig revision.

En rigsretssag i denne sag, der var en stor skandale, var på sin plads. Det syntes meget mærkeligt, at de to ministre havde ladet sig bluffe så fuldstændigt af den meget selvrådige kollega. Regeringen måtte naturligvis gå, og den nye radikale regerings forslag om rigsretssag blev vedtaget.

Under denne rigsretssag blev det som ved de tidligere åbenbart, at der intet uhæderligt var at sige de to anklagede på. I. C. Christensen blev frikendt, om end det i præmisserne hed, at han ikke havde handlet forsvarligt ved at undlade undersøgelser. Sigurd Berg blev idømt en bøde på 100 kroner, fordi han ikke havde gjort sin pligt gennem Sparekassetilsynet.

Siden den tid har vi ikke haft nogen Watergateskandale, der har udviklet sig til rigsretssag i Danmark. Ganske vist blev der i 1945 nedsat en parlamentarisk kommis-

Blå mandag

er ikke gået af mode, men det er ikke noget større problem på arbejdspladserne i Danmark

Hvem kender ikke til det at vågne op en kold eller grå morgen og føle den største ulyst til at stige ud af sengen for at påbegynde dagens arbejde? De fleste kan stå imod, men mon ikke mange har prøvet at tage sig en ekstra fridag uden egentlig at være syg?

At begrebet »Blå Mandag« stadig kendes, viser en dansk undersøgelse foretaget af Dansk Arbejdsgiverforening. Man har søgt at kortlægge fraværet på arbejdspladserne, og resultatet må siges at være overraskende.

Vidste De, at det største fravær findes blandt kvindelige arbejdere i drikkevarerindustrien i hovedstaden? 19,7 pct. eller næsten hver femte

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

sion til undersøgelse af grundlaget for en rigsretssag mod ministre i forbindelse med besættelsen, men det blev ikke indledningen til nogen proces.

I 1959 forsøgte oppositionen at gennemføre en sag mod Johs. Kjærbo for som minister at have givet vildledende oplysninger om vintersejladser på Grønland, hvad der måske kunne have medvirket til den tragiske ulykke med forliset af motorskibet »Hans Hedtoft«. Der blev intet af sagen.

Som det ses, er danske Watergate-affærer få og forholdsvis små. Sager mod ministre og ministrier er en sjældenhed i Danmark.

glimrer ved sin fraværelse på arbejdspladsen. Her er tale om det samlede fravær, sygdomsperioder medregnet. De laveste fraværspcenter findes derimod blandt bygningarbejdere i provinsen. I snit er kun en af halvtreds borte fra sit arbejde her.

Kvinder er mere fraværende fra deres arbejde end mænd, og forsømmelserne er større i hovedstadsområdet end i provinsen. Nu er det klart, at regulær sygdom tegner sig for langt størstedelen af fraværet. Sygefraværet udgør cirka fire femtedele af det samlede fravær.

Forudsatte man, at al fravær fra arbejde, der ikke har sin årsag i sygdom, er »pjæk«, viser det sig, at 1,3 pct. af hovedstadens mandlige arbejdere på årsbasis kommer ind under denne kategori. I snit mangler der altså altid godt en af hundrede på arbejdspladsen på grund af »pjæk«. For mænd er den samme procent i provinsen 0,7 eller næsten kun det halve. For kvindernes vedkommende er »pjækprocenten« 2,1 i hovedstaden og 1,2 i provinsen.

At én eller to af hver hundrede bliver hjemme på grund af såkaldt ugidelighed synes ikke foruroligende, og hertil kommer, dette at blive hjemme uden såkaldt »lovlig grund« kan have meget forskellig årsag. Det er nok vanskeligt at sætte grænsen mellem rent pjækkeri og uoplagthed eller ligefrem utilpashed. For kvindernes vedkommende kommer desuden de månedlige ubehageligheder og barselsfravær. Det sidste er dog ikke medregnet som »pjæk«. Barselsfraværet ligger på 0,4 pct. i provinsen og 0,4 pct. i hovedstaden.

Postbude på landet har den laveste fraværspcenter, og da deres arbejde vel må siges at høre til noget af det mest sunde, som tænkes kan, kommer vi ikke uden om, at arbejdets karakter betyder umådelig me-

get for det at kunne møde op på sit arbejde hver dag.

Også andre ting kan tages i betragtning efter de undersøgelser, der er foretaget. Funktionærerne har ikke så mange fraværsdage som almindelige arbejdere, og det synes at pege på den kendsgerning, at morsommere arbejde, måske i forbindelse med et større ansvar, virker animerende. Måske føler funktionæren, der jo ofte bliver bedre informeret om virksomhedens status, en større medarbejderglæde.

Det største fravær ligger i januar måned, mens juli måned har de fleste fremmødte. Det er jo også rigtigt, at januar er årets sygdomsmåned efter julens festivitets, hvor mange har prøvet at holde sig på benene. På samme måde er juli måned efter andre opgørelser en måned med få syge.

Ser vi derimod på det, jeg i denne artikel kalder »pjækkedage«, er der særlig mange af dem i september. Årsagen synes uundgrundelig. Januar, februar og marts er derimod de måneder, hvor de færreste udebliver uden grund, og det kan jo nok synes lidt overraskende, at man i disse vintermåneder så villigt møder op.

Ser vi på ugedagene, er nok ingen i tvivl om årsagerne til, at det største fravær ligger på mandage og fredage. Det er jo altid rart med en ekstra fridag lagt til week-enden. Men det passer ikke helt for mandlige arbejdere i hovedstaden, der ganske vist har det største »pjæk« om fredagen, men hvor tirsdag i den henseende overgår mandagen.

Fraværet på danske arbejdspladser synes ikke foruroligende, men skulle en ny undersøgelse foretages, kunne det være interessant gennem interview at få den virkelige grund til udeblivelse, når vi ser bort fra den med vækkeuret, der ikke ringer eller bliver kvalt i starten.

FAGFORENINGSPOLITIK

Dette spørgsmål diskuteres meget – men spørgsmålet er, har DLF en politik som medlemmerne kan være tilfredse med? Svaret må blive et stort NEJ.

Jeg tror ikke på, at det er manglende evne fra ledelsens side, men måske mod til at trække linierne klart op overfor de politiske magthavere, der på en ejendommelig måde demonstrerer deres indstilling til den arbejdende del af befolkningen, og i særdeleshed til tjenestemænd, for jeg kan da dårlig forestille mig, at de iøjnefaldende uretfærdigheder er i overensstemmelse med administrationens ønsker om tilfredse personalegrupper.

Følgende punkter mener jeg ikke fortsat kan tolereres:

1. Funktionsregler – væk med sådanne misfostre og lad os få lige løn for lige arbejde – (socialdemokratiets gamle program).
2. Nedsikring af udstationeringsvederlag pr. 1-9-1973 er simpelt hen en hån mod lavtlønnet personale, der må søges ny forhandling om dette spørgsmål.
3. Lokomotivmandens rationaliseringsgevinst, der består i oprykning af i forvejen godt placerede lokoinstruktører til 21. lrm., er ganske urimeligt, det er den menige lokofører, der står med enmandsbetjente tog, vejoverkørsler, umenneskelige tjenesteture og ansvaret for liv og materiel, der burde stilles langt større lønkrav.
4. Er der råd til nye uniformer, bør der også være midler til at bringe overnatningsværelser i orden, vi har stadigvæk i 1973 værelser med ildspruttende, osende oliefyrede kakkelovne, og kun en trætrappe, som eneste udgang i tilfælde af brand. Frontbelysning på køretøjerne er under al

kritik og kan sammenlignes med en cykeldynamo, ligeledes kunne vi trænge til nye førerstole – de benyttede giver anledning til mange ryg- og benlidelser (hvor bliver de lovede radio-telefoner af?).

5. Det kan efter min mening ikke være rimeligt, at der kan gives tjenestefri ophold i fremmede byer, må vi bede om fuld tjeneste fra vi møder til vi slutter på hjemstedet, og så i øvrigt få indført betydelig reduceret nattjeneste.

Ja, der er problemer nok, men er der vilje til at løse dem, og kan vi forvente nogen form for støtte fra LO i disse spørgsmål?

I modsat fald bør vort fortsatte medlemsskab tages op til overvejelse.

Regeringens ØD-forslag, som det er fremstillet i DLT, bør ikke sluges råt. For de offentligt ansattes vedkommende, med ca. 1 million ansatte betyder 5% af den udbetalte løn 5% mere i skat, jeg har vanskeligt ved at se fordelene og er helt sikker på, at vi selv kommer til at betale, så der er ingen grund til at råbe hurra, nej, må vi bede om bedre arbejdsvilkår og en mere rimelig betaling for vores forskudte arbejdstid.

Det ville i høj grad være ønskeligt, om DLF kunne fremvise resultater på nogle af de her nævnte områder, og at man igen fik fornemmelsen af at stå i en fagforening.

J. Krabbe Nielsen,
lkf., ddt Struer.

Har DLF en politik, som medlemmerne kan være tilfreds med? Efter din opfattelse er svaret på spørgsmålet nej. Imidlertid mener vi, at spørgsmålet havde været rigtigere formuleret, hvis der spurgtes, om

medlemmerne var tilfreds med foreningens politik. Hovedledelsen har nemlig en politik, idet den i sit arbejde bestræber sig på at varetage medlemmernes interesser, og resultaterne kan der da fældes dom over. Blot skal man, før der fares stærkt til felts mod det hidtidige arbejde, gøre sig klart, at resultater i politik, altså også fagforeningspolitik er det muliges kunst, og det gælder især for en tjenestemandssorganisation, der er uden lov hjemlet aktionsret. De ændringer, som på nogle områder er sket i den senere tid, skal man ikke forestille sig er foregået med hovedledelsens billigelse, men enten de synes uretfærdige eller ikke, må resultaterne for generelle områders vedkommende og den enkelte organisations indflydelse på dem, ses på baggrund af forhandlingsreglerne. Den ny tjenestemandsslov i 1969 forstærkede princippet om centralisering af forhandlingerne mellem centraladministrationen og de faglige centralorganisationer. Der er naturligvis områder, der kan forhandles direkte mellem den enkelte styrelse og en organisation, men det gælder stort set kun for forhold, som alene kan omfatte det arbejdsområde, man er i. Alt generelt aftalestof behandles af centralorganisationen direkte overfor centraladministrationen eller centralorganisationerne gennem Tjenestemændenes Fællesudvalg.

For den, som kender noget til organisationsarbejde og mulighederne deri, må det stå klart, at det med én stemmes indsats kræver mere end almindelig evne, selvom modet er der, at sikre sin medlemskreds ubeskårte rettigheder i forhold medlemmerne har arbejdet under i årevis. Det er naturligt, at man med ændringer ønsker fremgang og ikke forringelser, omend tidens spare-

iver i mangt et forhold øger risikoen for tilbagegang.

Foreningen er langt fra tilfreds med de nye funktionsregler, som i sin udformning med tilslutning fra langt den overvejende del af centralorganisationerne, ikke på det plan har været muligt at få opbygget, så lokomotivmændene, som hidtil kunne oppebære funktionsvederlag, selvom man ikke præcist kan fastslå en bestemt person, der fungerer for. Der er ikke en fortolkningsmulighed, som lader tjeneren alene være afgørende for, om funktionsvederlag kan ydes. Foreningen er heller ikke tilfreds med udstationeringsreglernes ændring, men det gælder som før, at én stemme mod restens tynger ikke vægtskålen ned, og for sådanne generelle områder er der kun gennem stadig påvirkning af forhandlingsorganerne mulighed for revision af reglerne, men det kan være, og det viser sig i almindelighed som en langsom og urolig proces.

I spørgsmålet om en rationaliseringsgevinst gør du dig skyldig i en sammenblanding af tingene. Kendsgerningerne er, at de klassificeringsændringer, som har fundet sted fra 1-4-1973, er udtryk for revision af visse stillingsgrupper på baggrund af ¼ % af den samlede lønsum for lokomotivpersonalet. Puljeforhandlingen giver til forskel fra de tidligere normeringslovsforhandlinger en bedre mulighed for at føre klassificeringspolitik, fordi det forlods vides, hvad man kan disponere over. Rationaliseringsgevinst har ihvertfald hidtil været behandlet i tilslutning til det område rationaliseringen har fundet sted i, og her har foreningen stillet sine krav i forbindelse med enmandsbetjente godstog. Der er enighed med styrelsen om rationaliseringsgevinsten, men midt i forhandlingerne

finder centraladministrationen ud af, at rationaliseringsgevinster også skal indeholdes i puljebeløbet, vel sagtens som resultat af sparebestræbelserne, og hvad kan der komme ud af det, hvis det skal ske inden for ¼ %, ja, tanken behøver man ikke at føre videre, det kan enhver se. Det betyder imidlertid, at et presserende problem skal angribes på ny og søges løst, selvom centraladministrationen sætter denne særlige spærring for rimelig og selvfølgelig andel i rationaliseringsgevinsten.

Det er ikke mod, der mangler, men et stærkere middel end ordets magt, der skal til.

Om overnatningsværelserne blot dette, at foreningen af sparsomme midler søger tilgodeset de tjenestesteder, der har rimelig mulighed for at skulle benyttes ud i fremtiden; men først når man i første halvdel af det nye år får fastslået, i hvilket omfang lokomotivpersonalet skal benytte værelseslokaliteter, vil der blive aftalt, hvor og hvordan forbedringer skal sættes ind. Vi vil ikke for tiden foretage sådanne på steder, der kan være risiko for, at man vil nedlægge bygninger. Det ville være praktisk med en virkelig rettesnor for frontbelysningens styrke, idet vi, såvel har kritik af, at den er for kraftig, som i dit tilfælde for svag. I øvrigt har foreningen bedt om en drøftelse af førerrummenes indretning generelt for så langt det menneskeligt er muligt at lave en arbejdsplads, som er anvendelig uden at føre til helbreds-skader. Radiotelefoner er på vej, og et forsøg indledes på den tidligere Sydfynske Jernbane. Vi kan ikke være uenige i, at der ikke bør disponeres over vores tid, uden at vi honoreres for den, men dit ønske kan ikke afklares ved nogen intern drøftelse, og vi kan så sige det på

den måde, at det beklageligvis skal lægges over på et andet forhandlingsniveau. Til slut: Vort medlemskab af LO er udtryk for solidaritet med den øvrige fagbevægelse, men om vi fortsat skal være medlem, står det den enkelte frit at overveje. Om der skal ske ændring, bestemmes alene af medlemmerne. Der er næppe uenighed om, at vi bør have større indseende med virksomhedernes ledelse og andel i ejendomsretten til produktionsmidlerne, men måden, hvorpå man skal sætte ind for at nå til det, kan der vel nok blive uenighed om, også i arbejderbevægelsen.

Hovedbestyrelsen har som nævnt en politik, men det er nok rigtigt, at en mere effektiv kommunikation til medlemskredsen ville give en bedre forståelse af arbejdet, og en fornemmelse af, at ændring i det bestående, ikke blot er noget der til enhver tid sker med hovedbestyrelsens billigelse.

Red.

VANE?

Undskyld venner, men da I har tilføjet en »hale« til mit indlæg i nr. 10, hvori der står, at I bringer saglige indlæg, og ikke som jeg »postulerer« vanedannende indlæg, har jeg spurgt tilfældige kolleger, om de kan huske, hvornår der har været et interview med politikere fra K. V. eller SF, eller fra de andre 6 partier, der for tiden bejder til vælgernes gunst. Det lå altså lidt tungt, men det kan så være red. kan oplyse det?

*Frede Hansen,
Odense.*

Vi har bragt artikler i det omfang, de er indgået. Der er ikke tale om bestilt arbejde.

Red.

PERSONALIA

Ansæt på prøve pr. 1-10-1973

Lokomotivassistenterne (7. lrm.):

K. E. Fevre, ddt Gb
H. P. Hansen, ddt Gb
P. I. Johansen, ddt Gb
P. J. Jensen, ddt Gb
B. Niebuhr, ddt Gb
B. A. Thomsen, ddt Gb
O. E. Petersen, ddt Gb
J. W. Sørensen, ddt Gb
S. H. Olsen, Gb
E. F. Krogh, ddt Gb
B. Simonsen, Gb
V. E. Andersen, ddt Gb
E. D. Rasmussen, ddt Gb
M. B. Jørgensen, ddt Gb
B. Hansen, ddt Gb
P.-E. Bukhave, ddt Gb
P. W. Madsen, ddt Gb
E. Kettner, ddt Gb
P. H. Jensen, ddt Gb

Forfremmelse til lokomotivfører (17. lrm.)

efter ansøgning pr. 1-10-1973

Lkf. (13. lrm.) P. M. Hansen, ddt Hgl i ddt Gb.

Forfremmelse til lokomotivinstruktør

(21. lrm.) pr. 1-4-1973

Lokomotivinstruktørerne (20. lrm.):

T. Viberg, ddo Kh i ddo Kh
E. E. Sørensen, ddo Kh i ddo Kh
E. O. Erdland, ddo Fa i ddo Fa
B. V. Olsen, ddo Kh i ddo Kh
K. O. H. Rasmussen, ddo Kh i ddo Kh
K. E. Frandsen, ddo Ar i ddo Ar
J. Nielsen, ddo Ar i ddo Ar
H. B. Henningsen, ddo Kh i ddo Kh
E. N. Olesen, ddo Fa i ddo Fa
P. Bruun, ddo Kh i ddo Kh
N. O. A. Dinesen, ddo Kh i ddo Kh
C. A. Lundberg, ddo Ar i ddo Ar
N. K. Jensen (Steff), Lkd Ar i Lkd Ar
P. E. H. Lisvad, ddo Fa i ddo Fa
P. C. V. Christiansen, ddo Ar i ddo Ar

Forfremmelse til lokomotivassistent

(8. lrm.) pr. 1-4-1973

Lkmh. (7. lrm.) K. B. Borre, ddt Gb i ddt Gb

Forflyttet efter ansøgning pr. 1-10-1973

Lokomotivførerne (17. lrm.):

K. E. Hansen (Højbjerg), ddt Gb i ddt Ar
P. E. Hinsby, ddt Gb i ddt Rf

Forflyttet pr. 15-9-1973

Lkas. (10. lrm.) R. E. K. Andersen, ddt Hgl i ddt Gb

Afsked efter ansøgning pr. 30-11-1973

Lkf. (15. lrm.) K. N. Rasmussen, ddt Gb, gr. alder.

Afsked pr. 31-12-1973

Lkf. (17. lrm.) E. Seitzberg, ddt Fa, gr. sva-
gelighed.

Dødsfald

Lokomotivfører (17. lrm.) T. R. Henriksen, ddt Århus, er afgået ved døden den 6-11-1973.

Lokomotivfører (13. lrm.) H. R. J. Skov, ddt Helgoland, er afgået ved døden den 7-11-1973.

Lokomotivfører (17. lrm.) H. Simonsen, ddt Århus, er afgået ved døden den 26-11-1973.

Pens. lokomotivfører R. Jensen, Fåborg, er afgået ved døden den 31-7-1973.

Pens. lokomotivfører N. C. Christensen, Århus, er afgået ved døden den 25-8-1973.

Pens. lokomotivfører J. P. Rasmussen, Fåborg, er afgået ved døden den 10-9-1973.

Pens. lokomotivfører A. C. Larsen, København, er afgået ved døden den 17-9-1973.

Pens. lokomotivfører E. H. V. Hansen, Hvidovre, er afgået ved døden den 15-10-1973.

Pens. lokomotivfører W. Petersen, Fredericia, er afgået ved døden den 28-10-1973.

Tak

Jeg takker for den venligedeltagelse ved min mand, lokomotivfører H. R. J. Skovs, bisættelse.

Ruth Skov.

Tak

Tak for opmærksomhed ved min mand, lokomotivfører Tage Rugholm Henriksens, bisættelse.

Mary Rugholm Henriksen.

Juletræsfest

ÅRHUS

afholder juletræsfest mandag d. 7. januar 1974 kl. 18.00 i Håndværkerforeningens lokaler, Klostergade.

Pensionister indbydes venligst.

Indtegningslisten er fremlagt på opholdsstuen. Indtegningen slutter dl 26-12-73.

Festudvalget.

Fredericia

Fredericia afdeling afholder juletræsfest på Hotel »Landsoldaten« lørdag den 29. december 1973 kl. 18.00. Lokomotivmænd med tilknytning til Fredericia samt pensionister og enker indbydes venligst. Indtegningslisten er fremlagt på opholdsstuen.

Pensionister kan indtegne sig hos afdelingskasserer Aa. Vilhelmsen, telefon 92 46 37.

P. a. v.

N. P. Junker

Struer

DLF Struer afdeling afholder juletræsfest fredag den 4. januar 1974 i restaurant Pavillonen, Anlægget, Struer.

For børn fra kl. 16.00-19.00.

For voksne fra kl. 21.00-02.00.

Pensionister og enker efter disse indbydes venligst.

Iøvrigt nærmere ved opslag på skrivestuen på driftsdepotet og evt. på tlf. 85 27 13.

Festudvalget.

Indholdsfortegnelse

Ledende artikler

	Nr.	Side
Mulighederne for at etablere faste forbindelser mellem		
Øst- og Vestdanmark	1	2
Trivsel eller mere i lønningsposen	2	2
Utilfredshed og kommunikation	3	2
Lønoverenskomst	4	2
Hvad er vejen?	5	2
Personalepres	6	2
Arbejdets ansvar	7	2
Det gentager sig	8	2
Indkomstpolitik	9	2
Nu skal det ske	10	2
Fremmedgørelse	11	2

Trafik og teknik

Ny styrevognsteknik	1	8
Kombineret bane-vej-godstrafik ved befordring af lastbil-sættevogne på jernbanetogene	2	3
Områdedrift ved DSB	2	8
MZ 1427-1449	3	3
Et tysk hurtigbanesystem	3	11
Kanaltunnelplanen og Øresunds-tunnelplanen	4	6
Ny tredækker til Storebæltsoverfarten	4	16
Fugleflugtslinien 10 år	5	3
Biltransporttog udført som ledvognstog	5	9
Nye elektriske lokomotiver med bemærkelsesværdige præstationer	6	8
Storebæltsforbindelsen	7	4
Har det nye Skt. Gotthard-lokomotiv interesse for Danmark	7	10
Studierejse på rejselegat	8	9
Kombineret bro + tunnel via Storebælts Vestre Rende	8	12
En Storebæltsforbindelse og en Kattegatsforbindelse som del af en integreret helhedsplan	8	14
Benguela jernbane og partisaner	9	15
3-D plan for nyt t-banetog	9	17
Det storkøbenhavnske trafikråd	10	8

Forskellige artikler

Regeringens nye finanslovsforslag	1	12
Selvangivelsen	1	16
EF-institutioners beføjelser	2	12
Sigte mod retfærdigere boligsikring	2	15
Løn 1. april 1973	4	5
Funktion i højere stilling	4	14
Uniformsudvalget	4	17
S og R synspunkter	5	4
DDR præsenterer sig	5	13
Vil de kunne tale sammen	5	16
Pension 1. april 1973	5	17
Arbejderpolitik - Samfundspolitik	6	4
Økonomisk demokrati i Chile	6	6
Den nye bistandslovgivning	6	12

Det boligpolitiske mål:

Et normalt boligmarked!	6	15
Op og ned med kronen	6	17
En rød enkroneseddel	6	18
Parcelhusene	7	16
Den økonomiske politik ødelægger opsparingen	7	17
Europaparlamentet i fremtidens europæiske politik	8	4
Løn 1. oktober 1973	9	4
Pension 1. oktober 1973	9	6
Tidssvarende ægteskabslov	9	8
Skattepolitik	9	10
Om ØD	9	16
Medarbejdere i A/S bestyrelser	10	4
Arbejdsmarkedets Tillægspension	10	6
Jernbaneværnet	10	7
Cigaretrykning som statussymbol for børn	10	13
Huslejen stiger og stiger	10	14
Kravet om lighed ikke opfyldt	11	4
Priser, afgifter, takster	11	6
Hvad gør bibliotekerne for fagbevægelsen	11	11
Kun få danske Watergate-sager	11	14
Blå mandag	11	15

Dødsfald, mærkedage m.v.

LO 75 år	1	4
Vejelekassen 100 år	3	20
DJA-Danske Jernbaners Afholdsselskab fejrer 70-års jubilæum	3	23
E. E. Jensen - tillidsmand i 25 år	6	3
Carl Schmidt død	6	14
O. Anfinsen 60 år	7	3
Jernbane-Tidende 75 år	9	3
K. Vik Andersen død	10	3
T. R. Henriksen, Århus, død	11	3

Forsikringsforeningen o.lign.

Statsbanepersonalets Sygekasse 1748-1973	1	6
Forsikringsforeningerne	2	18

Fra medlemskredsen

Man fyldes med undren	1	18
Et friskt initiativ!	2	16
Økonomisk Demokrati!	2	16
Farligt job	3	22
Pas på helbredet	4	19
Trivsel	4	19
Advarsel	5	18
På vandretur	5	18
DSB og arbejdsmiljø	6	16
Før og nu	7	18
Pas på helbredet	7	18
Sundhed og trivsel på arbejdspladsen	8	18
Strid om procenter	8	18
Løndemokrati?	9	18
Vane?	10, 11 og 11	17

DEN FILOSOFISKE FTEGNER

Danske læger vil ikke prøve
mineralets betydning for syge celler,
for det er videnskabelig bevis for
hidtil opnåede effektive resultater

